

U S T

Umhverfisstofnun

Environment and Food Agency of Iceland

☐ Suðurlandsbraut 24
IS - 108 Reykjavík, Ísland

☎ (+354) 591 2000

Fax (+354) 591 2010

umhverfisstofnun@ust.is

www.umhverfisstofnun.is

Skipulagsstofnun
Jakob Gunnarsson
Laugavegi 166
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. nóvember 2006

Tilvisun: UST20061000146/sf

Hringvegur um Hornafjarðarfljót. Tillaga að matsáætlun.

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar, dags. 24. október sl., þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um tillögu að matsáætlun vegna hringvegar um Hornafjarðarfljót.

Umhverfisstofnun gerir eftirfarandi athugasemdir við framangreinda tillögu að matsáætlun. Kaflaheiti og númer miðast við viðkomandi kafla í tillögu að matsáætlun.

1.7 Framkvæmdakostir

Í tillögu að matsáætlun kemur fram að Vegagerðin leggur fram þrjár leiðir til skoðunar í mati á umhverfisáhrifum. Allar þessar leiðir liggja mun sunnar en núverandi hringvegur. Ekki er gert ráð fyrir því að fjalla um endurbyggingu núverandi vegar í frummatsskýrslu.

Umhverfisstofnun telur að í frummatsskýrslu eigi að fjalla um umhverfisáhrif þess að byggja upp núverandi veg og bera saman við umhverfisáhrif annarra valkosta.

Mögulegar veglínur geta legið um votlendissvæði og/eða leirur (grunnsævi).

Umhverfisstofnun bendir á að votlendi á láglandi hefur víða verið raskað, einkum vegna framræslu og ræktunar mýra, og er það stefna íslenskra stjórnvalda að stuðlað verði að vernd votlendis og endurheimt þess, sbr. 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd og stefnumörkun íslenskra stjórnvalda til sjálfbærrar þróunar til ársins 2020 (*Velferð til framtíðar: Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi*). Að mati Umhverfisstofnunar er frekari röskun á votlendi því aðeins ásættanleg að almannahagsmunir krefjist þess, s.s. þegar um er að ræða vegagerð þar sem ekki eru aðrir ásættanlegir valkostir en þeir sem hafa í för með sér röskun votlendis, og þá því aðeins að endurheimt verði jafnmikið votlendi og það sem raskast við framkvæmdirnar. Erfitt er þó um vik og nær ógjörmingur að endurheimta grunnsævisvotlendisgerðir, sbr umfjöllun um mótvægisáðgerðir hér að neðan. Umhverfisstofnun telur því nauðsynlegt að lagður verði fram valkostur er hvorki raskar votlendi á Mýrum né leirum í Hornafirði og Skarðsfirði.

Í tillögu að matsáætlun segir m.a.:

„Við allar framlagðar tillögur er gert ráð fyrir að núverandi vegur verði nýttur sem innansveitarvegur. Á meðan viðhald á brú yfir Hornafjarðarfljót verður ekki kostnaðarsamt,

miðað við slíkan rekstur, verður brúnni haldið við. Stærri viðgerðir til að auka burðarþol brúarinnar eru ekki fyrirhugaðar og er því viðbúið að notkunarmöguleikar hennar minnki eftir því sem árin líða."

Í matsáætluninni er jafnframt vísað til greinargerðar með aðalskipulagi Sveitarfélagsins Hornafjarðar þar sem segir m.a.:

„Vænta má þess að sá innansveitarvegur milli Nesja og Mýra sem verður til við lagningu nýja vegarins verði ferðamönnum afar áhugaverður."

Umhverfisstofnun telur að ef gert verður ráð fyrir að núverandi vegur verði í framtíðinni innansveitarvegur og ferðamannavegur verði að gera ráð fyrir að honum verði nægjanlega við haldið, sem og brúnni yfir Hornafjarðarfljót, ella verði öryggi þeirra sem um hann leggja leið sína ábótavant. Að mati stofnunarinnar er hvorki ásættanlegt út frá umhverfislegum forsendum né heldur öryggisjónarmiðum að brúin verði án viðhalds og látin grotna niður. Ef fyrirsjáanlegt er að brúnni verði í framtíðinni ekki haldið við vegna kostnaðar verði því að gera ráð fyrir að sá vegkaflí verði aflagður og brúin fjarlægð.

3.1.2 Efnistaka

Í tillögu að matsáætlun kemur m.a. fram að fjallað verði um efnistöku í samræmi við VI. kafla laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Gerð verður grein fyrir því hvar og á hvaða hátt efni verður tekið ásamt því að fjalla um frágang vegsvæðis og efnistökusvæða að framkvæmdum loknum.

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að tryggt verði að efnistaka verði með þeim hætti sem fjallað er um í frummatsskýrslu og að ekki verði um að ræða breytingar á efnistökestöðum frá því sem þar er kynnt, eins og til dæmis þekkt er frá framkvæmdum vegna jarðganga undir Almannaskarð. Þá bendir stofnunin á að við val á efnistökestöðum þarf m.a. að taka tillit til sjónrænna áhrifa efnistökkunnar, ekki síst þar sem fjöldi ferðamanna leggur leið sína um svæðið.

3.2 Áhrifasvæði framkvæmdarinnar

Umhverfisstofnun telur nauðsynlegt að afmarkað verði sérstaklega áhrifasvæði vegna sjónrænna þátta og það sýnt á uppdrætti, auk þess sem afmarkað verði áhrifasvæði þar sem búast má við beinum áhrifum af framkvæmdinni.

4.1 Áætlaðar rannsóknir

Í kafla 4.1 í tillögu að matsáætlun kemur fram að miðað er við að framkvæmdir við nýjan veg yfir Hornafjarðarfljót geti hafist árið 2008. Var því ákveðið að nýta sumarið 2006 til rannsókna og gagnaöflunar á vettvangi og munu rannsóknaraðilar skila skýrslum sínum haustið 2006.

Umhverfisstofnun telur gagnrýniverð að rannsóknum og gagnaöflun er að mestu leyti lokið áður en tillaga að matsáætlun hefur verið samþykkt, en samkvæmt 8. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum skal framkvæmdaraðili gera tillögu að matsáætlun til Skipulagsstofnunar eins snemma á undirbúningsstigi framkvæmdar og kostur er. Umhverfisstofnun telur að matsáætlun þjóni ekki að fullu tilgangi sínum þegar rannsóknum er að mestu lokið þegar hún er lögð fram. Þá er að mati Umhverfisstofnunar tímarammi fyrir gerð frummatsskýrslu of þröngur þar sem áætlað er að frummatsskýrsla verði tilbúin í janúar 2007, sbr. umfjöllun í kafla 5.1 í tillögu að matsáætlun. Gera verður ráð fyrir þeim möguleika að fram komi tilmæli um úttektir, mælingar og/eða rannsóknir í athugasemdum við tillögu að matsáætlun og þarf tímaáætlun að taka mið af því.

4.1.3 Hávaði

Samkvæmt tillögu að matsáætlun verður gerð grein fyrir niðurstöðum útreikninga á umferðarhávaða við íbúðarhús á svæðinu miðað við núverandi umferð um Hringveg og samkvæmt umferðarspá fyrir svæðið á árinu 2025.

Umhverfisstofnun telur nauðsynlegt að niðurstöður útreikninga verði sýndar á myndrænan hátt í frummatsskýrslu. Stofnunin vekur athygli á að við mat á hávaða frá vegum á uppfyllingum í Skarðsfirði og Hornafirði þarf að taka tillit til þess að hávaði berst vel eftir vatnsfleti (sbr. einnig umsögn Hollustverndar ríkisins dags. 7. apríl 2000 um drög að aðalskipulagi fyrir Sveitarfélagið Hornafjörð).

4.1.5 Gróðurfar

Í tillögu að matsáætlun kemur fram að aflað hafi verið gagna um gróðurfar á rannsóknarsvæðinu sumarið 2006 og útbúið gróðurkort af því. Hins vegar kemur ekki fram í hvaða mælikvarða gróðurkortinu er unnið.

Umhverfisstofnun telur almennt æskilegt að mælikvarði korta af gróðurhverfum sé í mælikvarðanum 1:5000 til 1:15.000, eftir því hversu stór svæði er verið að kortleggja. Jafnframt telur stofnunin að birta ætti yfirlitskort af gróðurlendum í matsskýrslu. Umhverfisstofnun telur mikilvægt að ef sjaldgæfar tegundir eða tegundir á valista finnast á rannsóknarsvæðinu verði búsvæði þeirra sýnd á korti sem einnig sýnir þær veglínur sem fjallað er um í frummatsskýrslu.

4.1.9 Vatnafar

Í tillögu að matsáætlun kemur fram að þrengt verður að vatnsföllum með varnargörðum, vegfyllingum og brúm. Samkvæmt tillögunni verða staðsetning og lengd brúa, varnargarðar og hæð vegarins hönnuð með það fyrir augum að áhrif framkvæmdarinnar á vatnafar verði sem minnst og verða vatnsop hönnuð í samræmi við mögulegt hámarksrennsli.

Umhverfisstofnun telur að skýra verði hvað felist í því að áhrif framkvæmdarinnar verði sem minnst, auk þess sem gera verði ítarlega grein fyrir því í frummatsskýrslu hver verði áhrif framkvæmdarinnar á vatnafar, þ.m.t. áhrif á sjávarhæð og sjávarföll.

4.1.12 Landslag, ásýnd lands

Í tillögu að matsáætlun segir m.a. að mat verði lagt á þau áhrif sem framkvæmd hefur á landslag en einnig verður fjallað um áhrif framkvæmdarinnar á útsýni frá helstu útsýnisstöðum sem og útsýni frá nýjum veglínunum. Ekki kemur hins vegar nánar fram hvernig áhrif á landslag og sjónræn áhrif verða metin.

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að fjallað verði um sjónræn áhrif mismunandi valkosta með myndrænum hætti, s.s. með ljósmyndum frá völdum stöðum/útsýnisstöðum. Tilgreina þarf hvar myndirnar eru teknar, hvert sjónarhornið er og hvað myndirnar eiga að sýna. Auk þess að sýna útsýni frá nýjum veglínunum þarf að sýna útsýni frá núverandi vegi, bæjum og þéttbýlinu á Höfn.

Umhverfisstofnun telur að í frummatsskýrslu eigi með tölvugerðum myndum að sýna og gera samanburð á landslagi fyrir og eftir framkvæmdir.

5.2 Samráð

Í kafla 5.2 er Umhverfisstofnun tilgreind sem leyfisveitandi og umsagnaraðili. Umhverfisstofnun vekur athygli á að stofnunin er ekki leyfisveitandi vegna framkvæmdarinnar.

Mótvægisáðgerðir

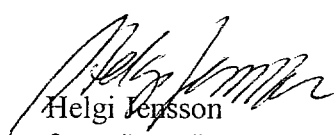
Í frummatsskýrslu þarf að fjalla um mögulegar mótvægisáðgerðir vegna neikvæðra umhverfisáhrifa framkvæmdarinnar. Við lagningu vegar um Hornafjörð og Skarðsfjörð fer grunnsævi undir veg. Umhverfisstofnun bendir á að í samþykkt um votlendi sem hafa alþjóðlegt gildi, einkum fyrir fuglalíf (Ramsarsamningur) er votlendissvæði skilgreint mjög viðtækt og nær m.a. yfir mýrar, flóa, fen og vötn með fersku, ísöltu eða söltu vatni, þar á meðal sjó þar sem dýpi er innan við sex metra. Grunnsævi telst því einnig til votlendis skv. samningnum. Í úrskurðum um mat á umhverfisáhrifum framkvæmda hefur verið mörkuð sú stefna að ef fyrirhugaðar framkvæmdir hafa í för með sér rask á votlendi verði endurheimt a.m.k. jafnmikið votlendi og það sem raskast við framkvæmdirnar. Ekki hefur þó enn verið gerð krafa um endurheimt leira eða fjörugerða á grunnsævi, heldur hefur eingöngu verið um að ræða endurheimt votlendis á landi. Ætla má að erfitt sé um vik við endurheimt grunnsævis af þessari gerð en slíkt hlýtur að kalla á enn íhaldssamari stefnu hvað varðar rask á grunnsævisvotlendisgerðum vegna framkvæmda. Umhverfisstofnun telur endurheimt fyrrgreindra votlendisaðgerða sem mótvægisáðgerð nánast vera ógjörning og eiga mótvægisáðgerðir í tilvikum sem þessum því fyrst og fremst að felast í því að raska þeim ekki.

Vöktunaráætlun

Umhverfisstofnun telur að í frummatsskýrslu þurfi að leggja fram mat á það hvort þörf er á vöktun vegna umhverfisáhrifa framkvæmdarinnar og í hverju sú vöktun skuli fólgin. Ef þörf er vöktunar þarf að koma fram til hvaða aðgerða megi grípa ef í ljós kemur að áhrif framkvæmdanna verði meiri og/eða önnur en gert er ráð fyrir.

Virðingarfyllst

Sigurrós Friðriksdóttir
lagstjóri

Helgi Jónsson
forstöðumaður